

งานวิจัย/การสำรวจ/ผลการศึกษา

หัวข้อ	รายละเอียด
ชื่อบทความวิจัย:	ยุทธศาสตร์นโยบายการเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ (Medical Hub) กับสถานการณ์ที่สะท้อนผลกระทบต่อระบบสุขภาพของประเทศไทย
ชื่องานวิจัย:	ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนการบริหารนโยบายการเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ (Medical Hub) เพื่อการลดผลกระทบที่มีต่อระบบสุขภาพของประเทศไทย
ชื่อผู้วิจัย:	ผศ.ดร.ธรรมรัตน์ มะโรหบุตร
คณะ/สาขาวิชา:	ภาควิชาสังคมและสุขภาพ คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์
ที่มาและความสำคัญ:	<p>การเพิ่มขึ้นของจำนวนชาวต่างชาติเข้ามารับบริการรักษาพยาบาลในประเทศไทยในส่วนของธุรกิจบริการรักษาพยาบาลเป็นจำนวนมากในช่วงของการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางสุขภาพของเอเชีย (Center of Excellent Health Care of Asia) (พ.ศ. 2547-2551) ที่กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดไว้สะท้อนความสำคัญของนโยบายส่งเสริมให้ประเทศไทยการเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ (Medical Hub) เพื่อให้บริการชาวต่างชาติ ถือเป็นช่องทางในการแสวงหารายได้เข้าประเทศทางหนึ่ง ธุรกิจบริการรักษาพยาบาลเป็นผลผลิตหลักผลผลิตหนึ่งจากจำนวน 3 ผลผลิตหลักของแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว ได้แก่ ธุรกิจบริการรักษาพยาบาล ธุรกิจบริการส่งเสริมสุขภาพ รวมทั้งธุรกิจผลิตภัณฑ์สุขภาพและสมุนไพร ทั้งนี้ รัฐบาลไทยได้แสดงเจตนาสนับสนุนส่งเสริมและสนับสนุนนโยบายการเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ (Medical Hub) อย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ประเทศ จนกระทั่งการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (พ.ศ. 2553-2557) (Thailand as World Class Health Care Provider) ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ในระยะที่ 2 โดยมีการเพิ่มบริการด้านการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเข้ามาอยู่ในแผนยุทธศาสตร์ด้วย จากการแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ. 2555 ที่นโยบายนี้ปรากฏในนโยบายที่ 4 เกี่ยวกับนโยบายสังคมและคุณภาพชีวิต ข้อที่ 4.3 เรื่องนโยบายพัฒนาสุขภาพของประชาชน โดยมีสาระสำคัญเพื่อขับเคลื่อนให้ประเทศไทยเป็นเลิศในผลิตภัณฑ์และการบริการด้านสุขภาพการักษาพยาบาลโดยการประสานความร่วมมือเพื่อสร้างความก้าวหน้าทางวิชาการกับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จากคำแถลงของนโยบายดังกล่าว กระทรวงสาธารณสุขจึงได้ประกาศให้นโยบายการเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ (Medical Hub) เป็นนโยบายสำคัญของกระทรวงสาธารณสุขเช่นกัน</p> <p>ตัวเลขผู้รับบริการรักษาพยาบาลชาวต่างชาติได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วหลัง พ.ศ. 2543 สถิติของจำนวนและอัตราการขยายตัวของผู้รับบริการรักษาพยาบาลชาวต่างชาติเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 27.2 ต่อปี (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2548: ๘-1) การเพิ่มขึ้นดังกล่าวทำให้ประเทศไทยมีจำนวนผู้รับบริการรักษาพยาบาลชาวต่างชาติมากที่สุดในเอเชีย และมากกว่าประเทศสิงคโปร์ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2553) โดยปัจจัยที่</p>

หัวข้อ	รายละเอียด
	<p>ส่งเสริมการขยายตัวดังกล่าวได้แก่การเปิดเสรีทางการค้าบริการในภาคธุรกิจการรักษายาบาลของประเทศไทยที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของควมมีศักยภาพในการให้บริการด้วยมาตรฐานระดับโลกและราคาไม่แพง รวมทั้งควมมีชื่อเสียงในเรื่องการให้บริการที่เป็นเลิศ (service hospitality) (วรรณวิภา ปสันธนาธร เสาวคนธ์ พีระพันธ์ กวีพงษ์ เลิศวัชรรา และธวัชชัย บุญโชติ, 2552) การเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้รับบริการชาวต่างชาตินี้ มีส่วนเสริมสร้างเศรษฐกิจไทยเนื่องจากภาคเศรษฐกิจซึ่งสามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศมหาศาล รวมทั้งการมีรายได้เข้าประเทศเพิ่มมากขึ้น (เดินหน้า “เมดิคัล ฮับ” เฟส 2, 2553) การที่รายได้เข้าประเทศเพิ่มขึ้น นอกจากจะเป็นรายได้จากการักษายาบาลของตัวผู้ป่วยชาวต่างชาติเองแล้ว ยังมีรายได้ที่ได้จากผู้ติดตามเข้ามาใช้บริการทางด้านอื่นที่เกี่ยวข้องภายใต้การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (medical tourism) เช่น การพักผ่อนหลังการรักษาพยาบาล หรือสปาเพื่อสุขภาพ เช่นกัน</p> <p>ข้อบ่งชี้ถึงความสำเร็จของนโยบายการเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ (Medical Hub) จากจำนวนชาวต่างชาติที่เข้ามาใช้บริการรักษายาบาลเพิ่มขึ้น อาจก่อให้เกิดปรากฏการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อควมเหลื่อมล้ำและการเข้าถึงระบบสุขภาพของประเทศไทย (Pachanee, 2009; NaRanong & NaRanong, 2011: 336–344; อติศร ภัทราดุลย์, ม.ป.ป.) ความเหลื่อมล้ำดังกล่าวสะท้อนได้จากการที่จะเข้าสู่ศูนย์กลางทางการแพทย์ของภูมิภาคอาจต้องมีการใช้ทรัพยากรต่างๆ เพิ่มขึ้น ได้แก่ กำลังคนที่ต้องใช้เพื่อดูแลทางด้านสุขภาพเป็นจำนวนมากขึ้นเพื่อดูแลชาวต่างชาติอันได้แก่ แพทย์ และพยาบาล ในขณะที่อัตราส่วนของบุคลากรเหล่านี้สำหรับประชากรในประเทศยังขาดแคลนอยู่มาก อีกประการหนึ่งทางด้านกำลังคนอาจเกิดภาวะสมองไหล (brain drain) ที่จะเกิดการเคลื่อนย้ายกำลังคนจากภาครัฐจากโรงเรียนแพทย์ไปยังภาคเอกชน เพื่อรองรับผู้ใช้บริการจากต่างชาติ จะทำให้เกิดปัญหาขาดกำลังคนในการดูแลทางด้านสุขภาพของประชาชนชาวไทย นอกจากนี้ การที่ภาคเอกชนแข่งขันกันมากขึ้นโดยไม่มีระบบและการจัดสรรปันส่วนที่ดี อาจทำให้เกิดการลงทุนสูงในเทคโนโลยีเกินควมจำเป็นในภาคเอกชน และอาจเกิดการซื้อตัวแพทย์และพยาบาลที่มีความสามารถสูงจากภาครัฐส่งผลต่อการขาดบุคลากรรักษาผู้ป่วยภายใต้ระบบสุขภาพของรัฐ ทำให้การบริการที่ให้แก่ประชาชนไทยโดยรวมด้อยคุณภาพลง (อติศร ภัทราดุลย์, ม.ป.ป.)</p> <p>แม้ว่าผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ที่คาดการณ์ไว้ ไม่ว่าจะเป็นในแง่บวก อันได้แก่ การเพิ่มโอกาสทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศ และในแง่ลบ อันได้แก่ การเพิ่มการแข่งขันช่วงชิงทรัพยากรทางการแพทย์ในประเทศ รวมทั้ง ความสามารถในการตอบสนองด้านการรักษายาบาลของภาครัฐที่มีน้อยลง จากข้อมูลและการศึกษาดังกล่าวจึงทำให้เป็นที่สนใจศึกษาสถานการณ์ที่สะท้อนผลกระทบต่อระบบสุขภาพของประเทศไทย ท่ามกลางนโยบายสนับสนุนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ (Medical Hub) ของรัฐบาล ทั้งนี้ เพื่อให้เห็นภาพสถานการณ์ที่อาจส่งผลกระทบต่อระบบสุขภาพของประเทศไทยอันเกี่ยวเนื่องกับการดำเนินนโยบายและประกอบการตัดสินใจในการดำเนินนโยบายต่อไป</p>
ขอบเขตพื้นที่การศึกษา:	การวิจัยนี้เป็นการศึกษารอบคอบตั้งแต่แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาให้ประเทศไทยเป็น

หัวข้อ	รายละเอียด
	ศูนย์กลางสุขภาพของเอเชีย (Center of Excellent Health Care of Asia) (พ.ศ. 2547-2551) ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ในระยะแรก จนกระทั่งการดำเนินงานตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพนานาชาติ (Thailand as World Class Health Care Provider) (พ.ศ. 2553-2557) ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ในระยะที่ 2
วัตถุประสงค์:	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ภายใต้นโยบายการเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ (Medical Hub) และผลกระทบที่มีต่อระบบสุขภาพของประเทศไทย 2. เพื่อทบทวนสถานการณ์ภายใต้นโยบายการเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ (Medical Hub) และผลกระทบที่มีต่อระบบสุขภาพของประเทศไทย
แหล่งทุนสนับสนุน:	มหาวิทยาลัยมหิดล
หน่วยงานที่ร่วมมือ:	-
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย:	-
ระดับความร่วมมือ:	ภายในประเทศ
ผลลัพธ์ที่นำไปใช้ประโยชน์ต่อ:	<ol style="list-style-type: none"> 1. การกำหนดและดำเนินนโยบายการเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ (Medical Hub) ควรให้ทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมมีส่วนร่วมในการกำหนดและดำเนินนโยบาย ทั้งนี้เพื่อได้รับมุมมองที่รอบด้านในการแก้ไขปัญหาและบรรเทาผลกระทบที่เกิดขึ้นกับระบบสุขภาพหลักของประเทศ โดยเฉพาะภาคประชาสังคมสามารถตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะแก่นโยบายที่เกิดขึ้นจากภาครัฐเพื่อให้คำนึงถึงผลประโยชน์ของการให้บริการรักษาพยาบาลเพื่อคนในชาติเป็นสำคัญ 2. ภาครัฐและภาคเอกชนควรจัดตั้งกลไกและแนวทางในการแบ่งปันการใช้ทรัพยากรทางการแพทย์ร่วมกันโดยเฉพาะทรัพยากรบุคคล การที่ภาคเอกชนเป็นผู้ให้บริการสำคัญภายใต้การเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์ (Medical Hub) และทรัพยากรบุคคลบางส่วนได้ไหลไปสู่ภาคเอกชนเพื่อทั้งให้บริการทั้งคนไทยที่มีรายได้สูงและชาวต่างประเทศที่เข้ามาใช้บริการในประเทศ ทั้งนี้ เพื่อรักษาสมดุลระหว่างการให้บริการในภาคเอกชนและภาครัฐที่เป็นผู้ให้บริการหลักในระบบสุขภาพของประเทศ
Web link อ้างอิงการดำเนินงาน:	https://so05.tci-thaijo.org/index.php/QLLJ/article/download/175281/125389/
รูปภาพประกอบ:	-
SDG goal ที่เกี่ยวข้อง:	<ol style="list-style-type: none"> 3. สร้างหลักประกันว่าคนมีชีวิตที่มีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย (Ensure healthy lives and promote well-being for all at all ages) 17. เสริมความเข้มแข็งให้แก่กลไกการดำเนินงานและฟื้นฟูสภาพหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลก สำหรับการพัฒนายั่งยืน (Strengthen the means of implementation and revitalize the Global Partnership for Sustainable Development)